

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Epilogus dictorum de tentationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

vici, aiebat, sed Dominus meus **JESVS**. In omni tentatione ad divinam opem confugiendum; omnis victoria Christo soli adscribenda. Uti Joabub regi David civitate Rabbath jam expugnanda nuntians: *Obfide civitatem, inquit, & cape eam; ne nomini meo adscribatur victoria.*

Conon Alexandrinus castimoniam amantissimus sacerdos rebellionem tamen carnis non ignoravit. Et quamvis eum ad certamen animasset divina vox: Tolerans & perseverans: Nihilominus ille velut familiariter cum caelo exoptulans: Auxilium, aiebat, promissum sapius non respondet, prout putabam. Ergo mutandus mihi locus evitandis tentationibus tam infestis. Jam abitu Joannes Baptista viri hujus tutelaris divus se objecit cum his vocibus: Si averfariis pugnam, perdidisti coronam. Conon igitur refumpit pro animo id egit, non ut feriretur pugna, sed ut potiretur victoria, & non ut privaretur coronâ. Non meretur miles donativum & stipendium, qui detrectat prælium.

Gregorius Nazianzenus vir sanctissimus illibatam virginitatem à puero non difficulter tuitus, jam senex & podagra & aliarum ægritudinum molestiis vexatus, à diabolo nihilominus variè impugnat, illum ipsum castimoniam florem multis lacrymis, precibus, vigiliis, jeuniis, meditationibus, aliisque corporis rigoribus, quod de seipso testatur, non sine grandi luctu defendit. Nimirum ita disponit Deus, ut exercitior miles quanto plus sperat honoris, tanto plus subeat laboris, quam tiro qui etiânum expallefcit, cum suum spectat sanguinem. Ita veterani milites illi se gesserunt. Antonius Magnus ultrius gehennæ flammam, solitudinis squalorem, tolerantiam inedia libidinum igni opponit. Benedictus seipsum inter urticas & verpes volutat, ut malos animi æstus sopiat. Franciscus nives tractat, ut calorem mentis noxios extinguat, Thomas Aquinas rapto ex ignibus titione pugnat, Bernardus ob incautiores aspectum frigidissimo se stagno merfat. Wolstanus feminæ ad flagitium allecanti colaphum infligit. Hieronymus repugnanciam carnem hebdomadarum inedia domat, precando diem nocti jungit, lacrymas fundit, peccus tundit, vigilias extendit, dum reluctantem & invitum somnus opprimat, & ossa malè sibi hærentia nudâ humo alternat. Nora cano. Sed nec recentia desunt triumphati tentatoris exempla.

S. V.

Ingolstadtii adolescens amplius animum juges stimulos perpeffus, quibus ad spurcas voluptates adigeretur, nullam interdum noctuque quietem capiebat. Legit is Beati Aloisii Gonzagæ res gestas, & preces ei quædam nuncupavit suimet vigilans custos. Brevi refrinxit incendium.

Alius è divinæ Mattis Virginis fodalitio clam admotus facibus in flagitium agebatur. Ter illum nocturno molitione Orcus impetiverat; jam in virum procerus; mox intra pulsionis modum contactus; denique virgine assimulatâ nihil virgineum meditabatur. In his angustis deprehensus juvenis, quidquid armorum habuit, hosti objicere; Præsidentem suam aliquando ingeminare; rursus cruce pectora notare velle, sed irritò fermè conatu. Nam torpebat exanimis pollex, & manus nihil virium retinebat. Ad ultimum lingua suppetas ruit, ut cum ardentè bis tève inelamasset, (Domine **JESVS**) redirent manus ad officium, & Sirenum ora in fumum dilaberentur. Nec restinctum tamen eâ fugâ incendium est; sed viventibus adhuc flammis miserè conflagravit. Lecto igitur sese corripit, abjectisque humi verberibus castigate corpus incipit. Sumptâ de se voluntariâ pœnâ; cum per horam extra plumas decubisset, tandem ab omni incendio liber triumphavit. Subinde vi planè opus, & violenti rapiunt illud: quod Christus Agonothera proposuit castitatis præmium. Necesse est, ut ad omnem

Tom. II.

A hostis occursum hinc parati fortiter agere. Pacis tempore consilia belli tractanda sunt: *Quia cum dispoitione mov. c. 24. vers. 6.*

Philopæmenes Megalopolitanus Dux Græciæ præcellentissimus tantum abfuit, orotus aliquando fuerit, ut cum solus iter faceret, aut deambularet speculabundus, occurrentium locorum litum contempleretur, seipsum ita explorans: Quid si tibi exercitum ductanti hostis hic fiat obvius? Aut à lateribus eò repente velut ex insidiis confurgat? quâ figurâ aciem instrues? Continendus miles, an illico signa inferenda? Quod si continendus, quomodo præfidiarios locabis, ut subsidia dispones? Fecit ejusmodi meditatio, ut in præstantissimis Græciæ ducibus Philopæmenes sit demum celebratus. Ita planè animus ad excipiendas tentationes parandus, & ante pugnam serid commeditandum. Quid si talis aut talis me tentatio invadat, quid opus factò? quomodo me geram? quibus armis resistam? quibus auxiliis

B hostem repellam? Hinc ad bellum studium, hinc animus crescit: hinc nascitur in tentatione constantia, quam in optimis pugnantibus illis spectamus. Castissimus Joseph in impudicæ dominæ manu pallium relinquit: Bartholomæus non pallium solum, sed & pellem pro Christo impendit pugne; peccus Agatha, dentes Apollonia, oculos Lucia, multi capita, Ignatius Antiochenus, Jacobus Intercisus, aliique membra omnia. Et juvenis ille fortissimus, qui, Hieronymo teste, in hortulo amantissimo inter flores ad lectulum plumis mollissimum nexu serico blandè alligatus à formosâ pellice omnium blanditiarum genere ad amores improbos stimulatus, quam generosè tamen restitit, quam viriliter pugnavit, quam gloriosè vicit? suam namque libertatem captivus etiam & inter vincula invenit. Cum enim manibus pedibusque vincis negaretur omnis ad pugnam motus, nec alia arma ulla suppetere, fauce pro pharetrâ, lingua pro telo usûs, suam ipse linguam suis denticibus præmorfam in lupæ os impurum expuit, victoriâ multo illustriissimâ, æternum prædicandâ.

Ita olim tentatio ignem experta est in Mutio, paupertatem in Fabricio, exilium in Rutilio, tormentum in Regulo, venenum in Socrate, mortem in Catone. Ita Christiani sanguinis heroës ac heroides causâ meliori fidem suam inter tentationes acerrimas Christo suo probaverunt: *Ludibria & verbera experti, insuper & vincula & carceres; lapidati sunt, scelti sunt, tentati sunt, verè fortes facti sunt in bello. Deus tentavit eos, & invenit illos dignos se.*

* In vita Pauli Eremitæ primi Sviria die 10. Lamar. Vide Nicetam mem. l. i. c. 1. & 2.

Hebr. c. 11. vers. 34. 36. & 37. Sap. c. 3. v. 5.

EPILOGVS
DICTORVM DE
TENTATIONIBVS.

Antonius Magnus vitæ jam peractæ additus Epilogum, ad suos versus: Vos, inquit, ô viscera mea admonco, ne tanti temporis laborem repente perdati. Varias dæmonum nostis insidias; vidistis eorum & impetus feroces & vires effeminalas. **JESVM** suspirate, & credulitatem nominis ejus vestris figite mentibus, & certâ fide universi dæmones fugabuntur. Si alacres fuerimus in Domino, & futurorum honorum cupido nos succenderit; si semper omnia manibus **DEI** committamus, nullus dæmonum ad expugnandum valebit accedere. Una est ratio vincendi inimicum, lætitiâ spiritualis, & animæ semper cogitantis Dominum jugis recordatio.

Hæc morientis optima cohortatio tentatis crebrius instillanda. 1. In tentatione **JESVM** inclama. 2. Om-

Arhanasius in ejus vita, cap. 20. & cap. 58. apud Rosveyd. mibi p. 47. & 59. Haec voces gemine: Dominus **JESVS** plane sunt aurea, et si sint sola, in omni tentatione usurpanda.

Cohortatio tentatis crebrius instillanda, m.

potens est, & eis qui tentantur, auxiliari. Hortatur & ipse A
Christus: Confidite, ego vici Mundum.

VI. Superatâ tentatione unâ, expecta aliam. Quo-
niam per multas tribulationes (& tentationes) oportet nos in-
trare in regnum Dei; non per unam tantum, aut alteram.
Nam, In omnibus tribulationem patimur. Qui autem perseve-
raverit usque in finem, hic salvus erit.

VII. Non vincendus tantum diabolus, sed etiam
illius oppugnatio ad utilitatem trahenda, ut sit salus ex
inimicis nostris. Exempli gratiâ: Superbiâ tentatio Humi-
lilitatis sit commonitio; irritamentum gula causa sit
abstinentiæ; lenocinium lasciviæ, stimulus sit pudicitie.
Ita diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.

VIII. Sic pugna, quasi post pugnam habiturus sis
pacem perpetuam; sic vince, quasi mox iterum pugna-
turus; demon non feriat. Dum autem luctaris & pug-
nas, Christum crucifixum non tantum cogita, sed am-
plexare, stringe, cruentos pedes osculare. Et scias inter
Christum & diabolum te stare medium, ut pro alterutro
pronuncies, & vel Christi, vel diaboli partes defendas.
Vociferatur olim Elias: Si Dominus est Deus, sequimini
eum: si autem Baal, sequimini illum. Si Christum amas, pro-
pugna Christum. Si tuus Dominus est diabolus, diabo-
lum ergo sequere.

IX. Peccati occasiones semper fuge. Hesiodi scriptum
est: Si juxta claudum habites subclaudicare discas. Fuli-
gine notabitur, qui culinam frequentat; farinâ volaticâ
conspersetur, qui molendinam non vitat; peccato vicini-
ssimus est, qui peccandi occasiones non declinat. Ille-
cebrosius veri nihil potest dulcedine vitiorum. Qui teri-
gerit pecem, inquinabitur ab eâ.

X. Principiis occurre. Fleste ramum dum tener
est; jam validum non flectes sed franges. Ita puerilem
indolem maturè corrigendam morans Siracides: Curva
cervicam ejus in juventute, inquit, & tunde latera ejus, dum
infans est, ne forte induret, & non credat tibi, & erit tibi dolor
anima. Ita tentationi, antequam invalescat, obfiste: irro-
boratam difficillimè aut nunquam expelles. Ergo, velo-
citer spolia detrahe, citò prædare. Tentationem quamcum-
que principio sui exarma, aut amissus est victoria.

XI. Conare semper victor evadere. Dulcius est ten-
tationem vincere, quam peccato succumbere. In hunc
finem parata & in promptu semper habeas remedia
contra omne vitiorum genus, præcipuè adversus dome-
sticum & familiare tibi vitium, quod te magis, quam
alia, inficit & impedit. Vince teipsum in eo, in quo mi-
nimè vis vinci. Scuris ad radicem arboris ponenda. Quoti-
die te ipso fias fortior, quemadmodum David proficiens
& semper seipso robustior.

XII. Tentatus bonas actiones ne omittas ob ten-
tationis molestiam, nec faciliè nova in eas consilia, sed in
antiquis persevera, donec remittat tentatio. Homo ten-
tatus nec aliis nec sibi bonus est consiliarius. In tenta-
tione tristitiam, impatientiam, & animi perturbatio-
nem omnemque immoderationem summo studio ea-
ve. Hic maximè mediocritati studendum: medium, non
extrema tenuèrè beati. Nec enim ad dextrum, nec ad
sinistrum latus exorbitandum, medio tutissimus ibis.
Ante omnia vide, ut tibi ipse sis præfens, & divinæ vo-
luntati eò subjectus, ut animo possis dicere: Domine
Je s v, divinâ permissione tuâ omni contentissimus
sum; placet mihi, quicquid in me decernis, quantum-
cumque afflictus aut tentatus sim. Unica voluntas tua,
& vel nutus à te unicus mihi instat mille decretorum est.
Fiat, non quod ego volo, sed quod tu. Hæc voluntas hominis
divinæ sic conjuncta vincit omnes diabolos. Vir (ita)
obediens loquetur victoriam.

§. III.

Nemo igitur cum tentatur, à Deo se desertum ar-
bitretur, aut minus charum acceptumque Deo.

Tobiæ seni dictum scimus ab Angelo: Quia acceptus eras tur à Deo
Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te. Tentatio cos virtu-
tis, humilitatis nutrimentum, ipsi & orationis stimulus,
mentis illuminatio, futuri argumentum præmii. Tenta-
tio, ait Augustinus, probatio est, non ad peccatum seductio: nec
ideo probatio ut Deus noverit, sed ut ipse ipsi hominibus osten-
dat, quo humiliores fiant ad petendum adjutorium, & agno-
scendam gratiam. Nescit se homo, nisi in tentatione discat se.
Cum autem didicerit se, non negligat se. Si enim se negligebat
latentem, non se negligat notum sibi. Petrus qui ante tentatio-
nem præsumpsit de se, in tentatione didicit se. Si Deus tentat,
ut doceat, diabolus tentat, ut decipiat. Cur amen nisi ille qui
tentatur, dederit locum, inanis tentatio & irridenda repellitur.
Non faciliè nocet, dum displicio tentatio.

Clearchus Lacedæmoniorum dux egregio dicto mi-
litarem disciplinam continebat, identidem exercitûs sui
auribus inculcando: A militibus Imperatorem potius, quam
hostem metui debere. Quo aperte denunciabat futurum ut
spiritum pænæ impenderent, quem pugna acceptum
ferre nolissent. Hoc à duce præcipi nemo miretur, cum
& ipse matres filios ad præliandum exituros inonerent,
ut aut vivi cum armis in conspectum suum venirent, aut
mortui in armis referrentur. Hinc illud fortissimum La-
cæna dictum, cum filio securum traderet: Aut cum hoc,
aut in hoc redi. Aut enim vince, aut gloriofus occumbe.
Idem sibi ipse dixerit tentatus: Aut vincendum, aut
morendum.

Idcirco non inimicus humanæ gentis diabolus est Deus ti-
perrimescendus, sed Imperator Christus. Nam quisquis
subeundam pro Christo detrectaverit pugnam, non ef-
fugiet pænâ. Pugnandum est. De Duce Christo ad
pugnam præeunte Tertullianus: Ipsum Dominum, inquit, Tertull. l. de
post. lavacrum statim tentationes circumsteterunt, quadraginta
diebus jejuniis functum.

Itaque parandus est animus ad multiplex luctamen,
ad continuas tentationes. Quod etiam vetus verbum
monuerit: Ne in calceatus in montes. * Via ad virtutem, ad
cælum ardua, confragosa, tribalis & spissis obfista. Ardua montem,
enim est via, qua ducit ad vitam. Quapropter quod Eccle-
siastes præcipit, custodi pedem tuum ingrediens domum Dei,
& appropinqua, ut audias. Nec novi quidquam, nec miri
est, hominem omnigenis & perpetuis tentationibus
incurfari.

Aufer coronam, quæ auferit adversarios.
Æterna Sapientia quos amat, hos probat, exercet, ten-
tat, recognoscit, indurat. Res certa ex oraculis divinis.
Eos autem, quibus videtur indulgere, quibus parcere,
molles venturis malis servat. Egrotis enim, si quem ju-
dicatis exceptum à tentatione: veniet ad illum diu
quietum sua portio, veniet vel sub ipsum vitæ termi-
num. Quisquis videtur dimissus esse, dilatus est. De sa-
pientia æternâ disserens Siracides: Quoniam, inquit, in
tentatione ambulat cum eo. * & in primis eligit eum. Timo-
rem, & metum, & probationem induco, super illum: & cru-
ciabit illum in tentatione anima sua, donec tenter eum in co-
gnationibus suis, & credat animo illius. Quem Deus inter
Amicos primos sibi vult adsciscere, eum reverà in deliciis non
habet, severè examinat, variè tentat, asperè durèque
tractat, ad quotidianas ferè pugnas exturbat. Hinc opti-
mum quemque aut paupertate, aut animi curâ & do-
lore, aut malâ valetudine, aut aliorum vexatione, aut
aliis incommodis experitur, ut multifariè tentatus, &
Deum rectius & seipsum nosse incipiat. Nimirum flo-
res suavius halant contacti, odores non fragrant, nisi
prunis injecti. Unguenta non redolent nisi commota,
aromata non sentiuntur nisi confusa. Abel esse non po-
terit, quem malicia Caini non exercuerit. Abraham, Decè gra-
terit, quem malicia Caini non exercuerit. Abraham, Decè gra-
quod Siracides affirmat, in tentatione inventus est fide-
lus. Tentationes Abrahami graviore decem numerant
Hebræi. 1. Jussus procul à patriâ & cognatis in terram
ignotam proficisci. 2. Jussus est ob grassantem in Ca-
naniâ

Tertia. nanitide famem, in Ægyptum peregrinari. 3. Uxor ei à Pharaone ablata; ipse subiit periculum vitæ, uxor pudicitia. 4. Ob famulorum iurgia coactus est divelli à Loto, quem ut filium amavit & aluit. 5. Ad liberandum Lotum captivum contra quatuor reges in aciem descendit. 6. Agarem, quam ipse uxorem duxerat; à Sarâ compulsus est domo ejicere. 7. Jam nonaginta novem annorum senex cum omni familiâ virili iustus est circumcidi. 8. A rege Æmelech abstracta ei est uxor. 9. Receptram Agarem iustus est rursus cum Ismaele filio adibus expellere. 10. Iustus est Isaacum filium multo charissimum immolare in victimam. Horribilis proffusus, & omnium gravissima tentatio: in hac ipsâ tamen inventus est fidelis, Lucatus est secum ipse Abraham, & seipsum oppugnavit, & verò etiam seipsum fortissime vicit.

Pugnandum est, Christiani, pugnandum. Tolle pugnam, & sustulisti victoriam; non sit victoria, nec erit corona. Sed qui vincit, non sibi arroget victoriam, sed eam Deo deferat. Hoc & Abraham docet, qui triumpho humilior est factus non superbiôr.

*Ambr. 10. 4.
1. 1. de Abraham, cap. 3.
mibi p. 172.*

Duos Pœanas prisca cantabant: Ante bellum Marti, post bellum Apollini. Nos uni & soli Christo Jesu canimus Pœana; & ante conflictum quidem Christo ten-

tato, Esurienti, Crucifixo; post commissum verò prælium paratamque victoriam Christo Redivo, Alcedenti, Glorioso.

Beatus Prosper de his victoribus differens: *Quamvis, ait, auxilio Dei steterint, tamen quia in se habebant, unde caderent, ipsorum est meritum, quo steterunt.* Deo conjunctus homo in tentatione stat, semperque superat & crescit malis, irâque dæmonis in laudes suas fruitur, ejusque odium in suum vertit promeritum pugnando. Pugnandum est: diabolus inducias non inicit, nisi suo commodo. Dixerat, Ruffino teste, asceta senex alteri. Ego mortuus sum Mundo. Mox illi alter: Etsi tu dicas: Sum mortuus, diabolus tamen non est mortuus, cujus innumerabiles sunt artes malæ.

Quocirca nemo miretur, si quotidie classicum illâque belli voces audiat: *Ad arma, ad arma.* Etsi vel centies, etsi vel millies vincamur, aut vincamus, recurrentium identidem ad arma, & revocatis animis novâque semper alacritate certandum. *Vox belli in terrâ, inquit Hieremias, & contritio magna.* Ergo, *Preparate scutum & clypeum, & procedite ad bellum: stare in galeis, polire lanceas, & induite vos lorice.* Non est gloriola victoria, ubi non sunt laboriosa certamina. *Ad hoc enim, ait Augustinus, sunt Christiani, ut presentia superent, & futura sperent.*

F I N I S.

AVRI